

KESTÄVYYTTÄ SUUNNITTELEMASSA?

Sektorit ylittävien ilmiöiden hallinnan haaste

Kestävän kehityksen edistäminen on yleisesti tunnistettu periaate kunnissa

Kaupungit ja kaupunkiseudut ovat keskeisiä toimijoita kestävästä kehityksestä edistettäessä. Ne pyrkivät vastaamaan kestävyystavoitteisiin rakentamalla ympäristön ja ihmisten hyvinvointia tukevia yhdyskuntia, huolehtimalla palveluista sekä turvaamalla huolellisella taloudenpidolla toimintaedellytyksensä pitkällä aikavälillä.

Kestävyys eri ulottuvuuksineen kuitenkin pakenee tarkkoja määreitä. Myös kunnan sisällä voi olla toisistaan poikkeavia käsityksiä siitä, mitä kestävyydellä viime kädessä tarkoitetaan. Vaikka periaatteellinen kuva kestävästä kehityksestä edistämisestä olisikin jaettu, käytännön toimista saattaa olla ristiriitaisia näkemyksiä.

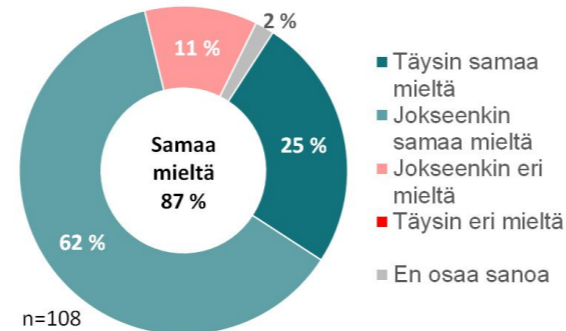
Voiko kestävyttä ylipäätään suunnitella?

Kestävyyden mittaamisen sekä sitä koskevan tiedon keräämisen ja käytön haasteena on kestävästä kehityksestä edistämisen monimuotoisuus. Se on tyypillisesti hallinnon tasot ja toimialarajat ylittävää sekä erilaisten toimijoiden osallistumista vaativaa toimintaa, jossa on läsnä erilaisia intressejä.

Kaupungit ovat tyypiesimerkki organisoidusta kompleksisuudesta. Kokonaisuuden hallintaa vaikeuttaa se, että eri hallinnonalat noudattavat omaa toimintalogiikkaansa. Ne asettavat omaa toimintaansa palvelevia mittareita sille kestävyden piirteelle, jota ovat tavoittelemassa.

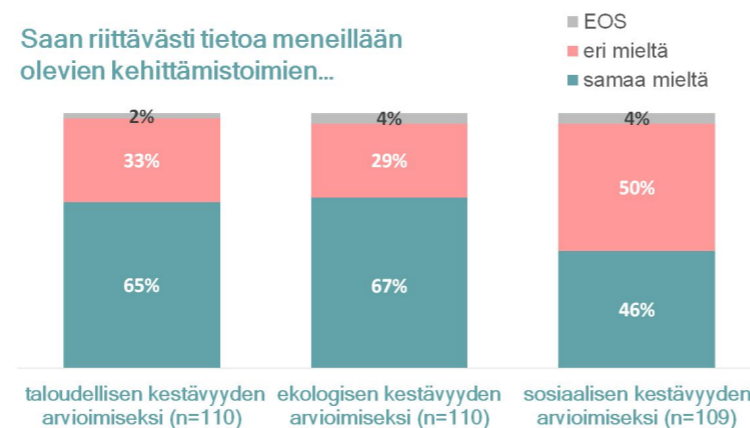
BEMINE-kyselyn tuloksista käy ilmi, ettei tiedonsaanti kestävästä kehityksestä eri ulottuvuuksista suunnittelussa ja päätöksenteossa ole yhdenmukaista. Sosiaalisen kestävyden toteutumista ja sitä koskevaa tietoa saadaan selvästi muita ulottuvuuksia heikommin.

Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat merkittävästi kuntani kehittämistä

"Näkemyksistä ei ole yhtenäistä käsitystä eikä niistä juuri keskustella tai kun keskustellaan niin liikutaan ylätasolla jolloin näkemykset ja arki eivät kohtaa"
- kyselyn vastaaja

Saan riittävästi tietoa meneillään olevien kehittämistoimien...

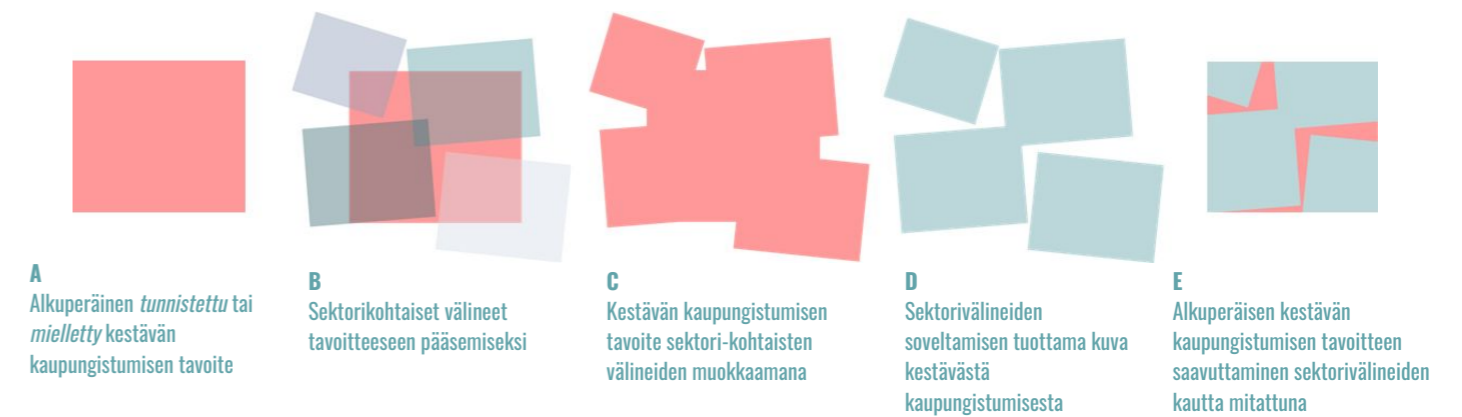

Likiarvoisuuden ongelma ja kehittämistavoitteiden kompleksisuus

Mitä monimuotoisempi organisaation tehtäväkenttä on, sitä hienojakoisemmaksi tai toisistaan erillisistä yksiköistä koostuvaksi se pyrkii ajan saatossa muotoutumaan. Samalla yksiköiden tavoitteet ja tehtävät eriytyvät toisistaan. Tässä tapauksessa toimintojen jakaminen osastoiksi, virastoiksi tai ministeriöiksi on tapa hallita kompleksisuutta.

Muuttuvassa maailmassa organisaatiot kuitenkin kohtaavat kerta toisensa jälkeen tilanteita, joita vakiintuneet tehtäväjaoit eivät tunnista ja joita ei näiden tehtäväjakojen kautta ole mahdollista hallita saati ahtaa yksittäiseen sektoriin tai hallinnolliseen siiloon. Sama koskee ilmastonmuutosta tai rajua demografista murrosta. Kaikki nämä ilmiöt ovat edelleen osa yhä monimutkaisemmaksi muodostuvan kestävyysongelman hallintapyrkimyksiä.

Kaupunkien ja kaupunkiseutujen kestävästä kehittämisestä voidaan kutsua likiarvoistukseksi tai "proksifikaatioksi". Siinä erilaiset toimijat pyrkivät hoitamaan kukin oman osansa kaikille yhteisen kestävyystavoitteen saavuttamisesta. Kullakin niistä on kuitenkin oma logiikkansa, jolloin alkuperäinen kestävyystavoite käy läpi mutaation:

Sektorikohtaiset tavoitteet palvelevat osin yhteisen kestävyystavoitteen saavuttamista, osin menevät sen ulkopuolelle ja ovat osin päällekkäisiä muiden sektoreiden tavoitteiden kanssa. Samalla sektoreiden tehtäväkenttien väliin jää alue, joka on osa kestävyystavoitetta mutta joka ei kuulu yhdellekään sektoreista. Tämä alue jää tavoittamatta myös mittareilta, jotka on viritetty seuraamaan sektoreiden toiminnan tuloksellisuutta.

Kuinka sektorijaot näkyvät kestävyden suunnittelussa?

- Osa alkuperäisestä tavoitteesta jää täysin saavuttamatta
- Osa sektoreiden toimenpiteistä ja panoksista menee lähtökohtaisesti ohi – mutta voi saada aikaan muita sektorille tärkeitä tuloksia
- Kokonaiskuva sektoreiden toiminnan yhteisvaikutuksista jää epämääräiseksi

Tämä kaikki vaikeuttaa sektoreiden yhteispelinä tapahtuvaa kestävyden suunnittelua.

Karppi, I. & Vakkuri, J. (2019). Organising complexity: Creating Boundary Objects for Sustainable Urban Development. In A. Heikkinen, A. Kangas, J. Kujala, H. Laiho & A. Lönnqvist (eds.) Leading change in a complex world. Tampere: Tampere University Press.

Karppi, I. & Vakkuri, J. (2019). Becoming smart? Pursuit of sustainability in urban policy design. Forthcoming, Public Management Review.

Kettunen, P., Heino, H. & Sankala, I. (2019). Strategioista toiminnaksi? Kestävän kehityksen edistäminen paikallisella tasolla. Focus Localis 1/2019